

GEOGRAF IDRISI I SINOVI

Goran Petrović

* GORAN PETROVIĆ je rođen 1961. u Kraljevu, gde i sada živi i nastavlja priče. Objavio je knjigu proze »Saveti za lakši život« (KOS, Beograd, 1989. godine).

Anno Domini, 1139. u slavnu luku Palermo, iz maglovitog jesenjeg jutra, uplovila je velika lada. Vetar nije napustio sva njena jedra, a gradom se već pronela vest da je to, po pozivu Roderu II »da mu osvetli prostore i granice kraljevstva«, stigao geograf Idrisi. Na tlo Sicilije iskrcalo se još sedam mladih muhamedanaca, sedam Idrisijevih sinova, začelih iste noći, pre sedam godina, sa sedam žena iz sedam različitih krajeva Sveta. Do sledećeg jutra, pred zadivljenim građanima Palermo, trajao je istovar arapskih, grčkih i latinskih knjiga, instrumenata za zemlju, instrumenata za nebo i svežnjeva suvog lišća od kojeg su, kasnije, stranci spravljali napitak po imenu čaj. Gospe su potom danima silazile na pristanište, ne bi li u svoje haljine od brokata utkale opojni miris što je previdom ili žurbom nosača zaostao u utrobi geografove lade.

Kralj Rodero II je dočekaao gosta počastima kakve i dolikuju školovanima u dalekom gradu Kordovi. Stranci su smešteni u kulu najbližu zvezdama. Za ispomoćim dodeliše poslugu koja će spremati napitak čaj, poslugu koja će gotoviti jela po muhamedanskom običaju i poslugu koja će loviti bubu svitac za geografove staklene lampe. Tako naredna leta behu ispunjena neometanim pripremama. Idrisijevi sinovi su iz uspavanki već poznavali jezike svojih majki, a iz njihovih drugih pesama su već učili o običajima i čudesima sedam krajeva Sveta. Ocu je, na Siciliji, ostalo da im prenese znanje stečeno u Atini Zapada — kako se posmatraju visine, oblaci, vetrovi, brda, vode, trave, kamenje i vatra u dubini zemlje. Dečaci su rasli, do podneva čitajući Marina Tirkog i Strabona, od podneva Ptolomeja i Ibn Ezru, preko noći marljivo sanjajući mitsku planinu

Kavdak, planinu što okružuje Svet. Grad Palermo bi i zaboravio na tihe strance da u predvečerje svakog dana njihova posluga nije tragala za leglima svitaca i da se iz kule najbliže zvezdama neprekidno nije vio miris čaja. U to doba gospe grada Palermo, sa svojim haljinama tkanim opojnim mirisom čarobnog napitka, nadmašise u otmenosti čak i gospe grada Sijene.

Kada se navršila deseta godina od geografovog dolaska bi vreme da poduhvat opočne. Kralj Rodero II opremi lade, odabra najpouzdanije posade i svetkovinom kakva se ne pamti na Siciliji proslavi dan isplavljanja. Ujutro se sedam Idrisijevih sinova, u sedam istovetnih lada, navezoše na more. Građani Palermo ne primetiše od vina koje im je još maglilo pogled, kralj ne vide jer nije imao oštro oko onih koji noću čitaju uz lampe od svitaca, ali geografom oku ne promače da se lade na pučini razdvajaju i da svaki njegov sin polazi na onu stranu Sveta odakle mu je majka, da svaki kreće svojim putem ka planini Kavdak, planini što iviči Svet. Cutljivim korakom Idrisi se vrati u kulu najbližu zvezdama, otvori sve svoje lampe, raspusti rojeve svitaca i, čak ne tražeći ni da mu spravljaju napitak po imenu čaj, stade čekati. Gospe grada Palermo se ustrašiše da ne izgube na ljupkosti, pobojaše se da im opojni miris ne iščili iz haljina.

Ipak, ubrzo, sledeće masline nisu stigle da sazru, u Palermo počese da se slivaju podaci o nebu, tokovima, gradovima, putevima. Rojevi svitaca sami od sebe sleteše u lampe i Idrisi poče pažljivo da beleži i ucertava sve izveštaje svojih sinova. Kralj Rodero II beše zadivljen — mladići su se pokazali kao vešti putnici. Za njih nisu postojale divlje vode, strme staze, ne-

prohodne šume, opasne zveri, krvoločni razbojnici, strašne bolesti. Oni su hitali, svako svojim pravcem, pešice ili na konjima, ladama ili čunovima. Uporni demoni malodušnosti su ih opsedali iskušavajući njihovu volju, ali su sva sedmorica napredovala i o svemu vide- nom obavestavala oca na Siciliji. Behu zadovoljne i gospe grada Palermo — ponovo se počeo spremati napitak čaj i one obnoviše čaroban miris svojih haljina.

Ukuli najbližoj zvezdama rukopis Geografije je rastao, karte su se punile, svetlo padalo na mnoge, dotada mračne krajeve Sveta. Prolazile su jeseni, zime, proleća, leta i 1154., kada stigoše i poslednji izveštaji, baš sa planine Kavdak, Idrisi predade svom zaštitniku završenu knjigu (po kralju nazvanu »Kitabu al Rogger«), sve karte Sveta u sedamdeset sekcija (»Tabula Rogeriana«) i jednu veliku kartu Sveta izradenu na srebrnoj ploči (visokoj osam i širokoj šesnaest mletačkih lakata). Sa ivice Sveta, sa mitske planine, ovenčani slavom, Idrisiju se vratiše svi sinovi. Svi dobiše i počasno ime Musafir. Jedan od njih, Musafir Hamid, opisa svoje uzbudljivo putovanje u stodvadesetosam poglavlja rukopisa »Do Kavdaka i nazad«. Zajedno sa braćom pogibe jedne jezive noći 1160. grčevito, ali uzaludno braneći da u ratnom grabežu neki vojnici — pljačkaši ne rasparčaju srebrnu kartu Sveta. I da nisu zadobili podmukle udarce noževima nesrećne Idrisijeve sinove bi sigurno ubio prizor gramziva koji kidaju ucertano nebo, planine, reke i trave. Iste noći rojevi svitaca napustiše Siciliju. Od haljina gospi grada Palermo ostade samo običan brokat, a primat u oblačenju mirisom dumbira preuzeše gospe grada Napulja, Rima, Firenze, Denove i Venecije.

(Iz rukopisa romana »Godina pasijansa«)

SLUČAJ GA

Marija Knežević

MARIJA KNEŽEVIĆ, rođena 1963. godine u Beogradu. Diplomirala Opštu književnost. Knjigu priča »Hrana za pse« objavila 1989. Matica srpska.

Nisam se pojavila. Tog popodneva, zaspala sam da bih sanjala Ga kako ulazi u moju sobu. Ležim, tela utihnulog, kao na odru. Ruku smerno priljubljenih uz bokove, stoji nada mnom sve dok se silueta krsta sasvim ne primiri. Onda spušta glavu, ljubi me u grlo. Njegova duga kosa zaklanja mesto dodira.

Nekoliko ulica dalje, Ga je prenosio vreće sa cementom ništa ne sluteći. Tek smo se bili upoznali i upravo je smišljao kako da mi pride. Svaka žena je posebna — pametovaše iskustvo, ali za svaku postoji način. Njegova muka u stvari beše znoj i majica posuta ostrim prahom.

Nekoliko godina ranije, Ga je stanovao na okeanu, uveren da će na tom brodu skončati. Ipak, iste večeri ušao je u moju sobu, nečujno prišao krevetu, poljubio me posred grla. Bio je iznenaden. Prepoznala sam prizor.

Voleo je oprezno, kao divljak za koga je svetinja najveća poslastica. Osvajao stidom. »Andele« — umiljavao se dverima, a kada bi naišla horda, njegov lik srastao je uz moj. Čim bi osetio sitost, zver sam bila ja. Poštedela bih tek njegov poslednji dah. Pomilovala Ga.

Beli zidovi, četvrti u staklu. Dušek, čaša vode. OTOČETKA Ga je s punim pravom sum-

njavao u moju ljubav. (Smrtonosna klica samoljublja, strašnja od polne bolesti.) Potom je posumnjavao u svoja očekivanja. Najzad je zavoleo sumnju, naš nekaki porod. U jednoj od naših nemih šetnji pozeleo je da me posadi na šiljatu ogradu gradskog parka. Dvourmio se neko vreme.

Oduvek je zamišljao ženu koja se niotkud ukaže, bude, u stanju je da ode. Kad odlažiš, idi zauvek — podučavao je poverljiv prema izrekama kao da su njegove. Zamišljao je ženu koja to svaki put iznova postaje, pored muškarca. Zeleo je da vidi promenu čiji je on uzrok, da bude očaran očekivanim redosledom, da oseti radost ulaska u mirne vode. Da sluti, brine, pravedno gospodari.

A kada žena i muškarac postanu jedno? Svaka ljubav završi u travestiji. Zeleo je da to nikada ne sazna.

Ne birajući čas, objavila sam odlazak, mirno, kako inače ne umem da pridajem značaj važnim događajima. Navela sam Ga da vest primi tiho, uskratila uzbuđenje. Bio je ravnodušan i zbog toga ljut na sebe. Tek tako? A nekada bi za to platila cela kafana! Nekada, bilo bi oteklih noseva, srce, krvi po sijalicama. I bilo bi uspomena koje bi se nesebično delile sa drugovima za dugih plovidbi.